



Inter-Agency
Coordination
Türkiye

3RP Koruma Sektörü

Programlamanın Kapsamı ve İçeriği Konusunda Öneriler

2025 Başvuruları

Bu belge, 3RP Koruma Sektörü (2025) kapsamında başvuruda bulunmak isteyen ortaklar için programlamanın kapsamı ve içeriğine ilişkin temel önerilerin üzerinden geçmeyi amaçlamaktadır. Bu belge, Kurumlar Arası Koruma İhtiyaç Analizi ([8. Tur Veri Paneli](#)), Ortak 3RP Koruma Sektörü İstişare Toplantısı ([İngilizce](#) ve [Türkçe](#)) ve Sene Ortası Sektör İzleme ve Değerlendirme Toplantısı'ndan ([İngilizce](#) ve [Türkçe](#)) elde edilen veriler ve analizlere göre hazırlanmıştır. Bu belge **3RP Koruma Programlamasına İlişkin Minimum Standartlar ve Kriterlere İlişkin Rehber** ([İngilizce](#) ve [Türkçe](#)) belgesi ve ilgili temel ulusal stratejik çerçevelerle¹ beraber okunmalıdır. Aşağıdaki öneriler önem sırasına göre yazılmamıştır.

Bilgiye Erişim

- Bilgi ihtiyaçları, toplumsal cinsiyet ve yaş gruplarına, kişilerin yaşadığı bölgelere ve uyuşma göre farklılık gösterdiğinden, genel bilgilendirme faaliyetlerine ek olarak sektör ortaklarının **özelleştirilmiş bilgilendirme ve farkındalık artırma faaliyetlerine** odaklanması oldukça önemlidir. Bu faaliyetler kapsamında kadınlar, Afganlar, Ege bölgesinde ve kırsal bölgelerde ikamet eden bireyler öncelikli hedef gruplar olmalıdır. STK'lar ve toplum temelli kuruluşlar temel bir bilgi kaynağı olduğundan, ortaklar bu konudaki kapasitelerini de artırmalıdır. Bilgilendirme ve farkındalık artırma faaliyetleri ve materyalleri, Yaş, Cinsiyet ve Çeşitlilik yaklaşımını da içerecek şekilde, bireylerin farklı engellilik durumlarına, katılım düzeylerine ve eğitim geçmişlerine göre uyarlanmalı ve çeşitli yaklaşımlar kullanılarak düzenlenmelidir. Ayrıca, ortaklar en hassas grupların genellikle en çok geride bırakıldığını göz önünde bulundurarak (LGBTIQ+ bireyler dahil), hizmetler hakkında bilgiye erişimi artırmak için özel sosyal yardım faaliyetlerine öncelik vermelidir.
- Ortaklar, bilgiye erişimi güçlendirmek adına **geleneksel yöntemlere ek olarak yenilikçi çözümlere** öncelik vermelidir. Bu yaklaşımlar, internet ve sosyal medya kullanımının yanı sıra yapay zeka kullanılarak erişilebilir içerik oluşturulmasını da içerebilir. Bu girişimler, dijital okuryazarlığı yüksek bireyleri hedeflemeli ve dijital okuryazarlığı düşük bireyleri hedefleyen daha geleneksel yöntemlere tamamlayıcı bir yaklaşım sergilemelidir.
- Topluluk kaynaklarının hem mültecilerin hem de ev sahibi topluluk üyelerinin bilgi aldığı birincil kaynaklar olduğu göz önünde bulundurularak, sektör ortaklarının **kendi sosyal/topluluk ağları içerisinde bilgi yaymaya** yönelik topluluk kapasitelerini güçlendirmeye ve harekete geçirmeye devam etmeleri teşvik edilmektedir.

¹ Aşağıda listelenen ulusal eylem planlarına ek olarak, ilgili ulusal stratejiler arasında [Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı \(2024-2028\)](#) da yer almaktadır.



Inter-Agency
Coordination
Türkiye

- Ortaklar, kayıt ve belgelendirme, adres kayıt/doğrulama prosedürleri ve mevcut geri bildirim, şikayet ve yanıt mekanizmaları da dahil olmak üzere **İGİM'e özgü bilgi ihtiyaçlarıyla** ilgili bilgi eksikliklerini gidermeye odaklanmalıdır.
- Çeşitli belgelerin nasıl alınacağına ilişkin farkındalık ve bilgi konusundaki eksik ihtiyaçlar göz önünde bulundurularak, ortakların **belgelendirme ve ilgili veri güncelleme süreçleri** (doğum, evlilik, boşanma ve ölüm belgeleri gibi) de dahil olmak üzere bu konuda bilgi yaymaya ve farkındalık artırma girişimlerine devam etmeleri teşvik edilmektedir. Özellikle sorumlusu kadın olan haneler, Afganlar, İç Anadolu/Karadeniz'de ikamet eden bireyler ve kırsal nüfus, belgelerin nasıl alınacağı konusunda farkındalık yaratılması konusunda hedeflenmelidir.

Etkilenen Topluluklara Karşı Hesap Verebilirlik

- Geri bildirim, şikayet ve yanıt mekanizmalarına ilişkin farkındalık artırma çalışmaları yaygınlaştırılmalı ve özellikle kadınlar, Afganlar, ve kırsal ve sanayi bölgeleri odaklı olarak Marmara ve Güneydoğu bölgelerinde ikamet eden bireyler hedef alınmalıdır. Bu **mekanizmaların işlevselliğini göstermek ve toplulukların hizmet sağlayıcılara geri bildirimde bulunma konusundaki tereddütlerini azaltmak adına** ortaklar bu mekanizmaları tanıtırken, şikayetlerin ele alınması için uygulanan süreçler ve bu şikayetlere yönelik nasıl müdahaleler yapıldığı hakkında topluluklarla bilgi paylaşmalıdır. Bu bağlamda, ortakların standart operasyonel prosedürlerinde, geri bildirim ve şikayetlerle ilgili misilleme ve tepkileri önlemeye yönelik **tedbir ve güvenceleri ana hatlarıyla belirtmeleri** teşvik edilmektedir. Bireyler de bu tedbirler hakkında bilgilendirilmelidir. Çeşitlendirilmiş geri bildirim araçları, farklı grupların ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde uyarlanmalı ve gençler, kırsal bölgelerde yaşayanlar ve Geçici Barınma Merkezleri ve Geri Gönderme Merkezleri gibi çeşitli kurumlarda bulunan mülteciler de dahil olmak üzere herkes tarafından erişilebilir olmalıdır.
- Ortakların, özellikle **acil durum ve destek hatlarının** farklı toplumsal cinsiyet, yaş, bölge ve uyruk grupları arasında geri bildirim ve şikayetlerin iletilmesi için en yaygın kullanılan kanallar arasında olmasından dolayı, bu mekanizmaların **kalitesini, erişilebilirliğini ve kullanılabilirliğini** iyileştirmek için yatırım yapmaları teşvik edilmektedir.
- Bu tür mekanizmalar tasarlanırken, kültürel kodların hizmetler hakkında olumsuz geri bildirimde bulunmanın uygunsuz olduğu algısına yol açabileceği göz önünde bulundurularak, **sosyal ve davranışsal değişim perspektifi** de göz önünde bulundurulmalıdır.

Engelli ve Yaşlı Bireyler

- Ortakların, proje tekliflerinde **engellilik ve yaşlılık kapsayıcı programlama** için özel bütçe ayrımları teşvik edilmektedir.
- Ortaklar, [Engelli Hakları Ulusal Eylem Planı](#), [2030 Engelsiz Vizyon Belgesi](#) ve [Yaşlanma Vizyon Belgesi](#) dahil olmak üzere **temel ulusal stratejik çerçevelerle** ilişki kuracak şekilde programlama yapmalıdır.



Inter-Agency
Coordination
Türkiye

- Engellilik durumunun en yüksek olduğu gruplar arasında erkekler, Afganlar ve İç Anadolu/Karadeniz ile kentsel alanlarda ikamet eden bireyler yer aldığından, engellilik kapsayıcılığına yönelik hedefli programlama öncelikle bu gruplara odaklanmalıdır.
- Engelli bireyler arasında engelli raporlarına erişimin nispeten düşük seviyelerde olduğu göz önünde bulundurulduğunda, ortakların **hem engelli bireyleri hem de bakımverenlerini hedef alan farkındalık artırma ve bilgilendirme girişimlerini artırmaları** teşvik edilmektedir. Raporun nasıl ve nereden alınacağına dair bilgi eksikliğini gidermek için kadınlar, Suriyeliler, Güneydoğu ve kırsal bölgelerde ikamet eden bireyler hedef alınmalıdır. Rapora ihtiyaç duyduklarının farkında olmayan bireyler arasında, erkek katılımcılar, Suriyeliler, Ege ve kırsal bölgelerde yaşayanlar önceliklendirilmelidir. Bu girişimler, özellikle rapor alınmasının önemini vurgulamalı ve hedef grupların rapor alındıktan sonra sahip oldukları haklara ve hizmetlere odaklanmalıdır. Ayrıca, rapor verilmesi konusundaki farklı uygulamalar göz önüne alındığında, ortaklar, **engelli raporlarını düzenlemekten sorumlu kamu kurumlarındaki bilgi ihtiyaçlarını gidermek için hizmet sağlayıcılarla savunuculuk faaliyetlerinde** bulunmalıdır.
- **Engelli ve yaşlı bireylerin** en hassas ve geride bırakılmış gruplar arasında yer aldığı göz önünde bulundurularak, bu kişilerin **acil durum hazırlık müdahalelerine dahil edilmelerini** sağlamak için özel düzenlemeler yapılmalıdır. Bu kapsamda hedefe yönelik programlar, kamu kurumları, engelli örgütleri, yaşlı dernekleri ve diğer ilgili paydaşlarla işbirliği içinde geliştirilmelidir.
- Çeşitli grupların (örneğin, yaşlı kadınlar, engelli yaşlı bireyler ve bakımveren yaşlılar) farklı zorluklarla karşılaştığı göz önüne alındığında, **engelli ve yaşlı bireylerin korumanın anaakımlaştırılmasına dahil edilmesine yönelik özelleşmiş yaklaşımların tasarlanması** büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, yaşlı bireyler için toplumsal müdahalelerin izlenmesi, kesişimsel alanlara odaklanması, sektör kapasitesinin geliştirilmesi, veri mevcudiyetinin (engellilik durumu dahil) iyileştirilmesi ve farkındalığın artırılmasını içeren müdahalelerin uygulanması da oldukça önemlidir.

Sosyal Uyum

- Sosyal uyum faaliyetlerinin programlanması sırasında ortaklar ayrıca 2025 ve sonrasında kapsayacak şekilde gözden geçirilmekte olan Göç İdaresi Başkanlığı Uyum Strateji Belgesi ve Ulusal Eylem Planı'nı dikkate almalı ve bu plandan faydalanmalıdır. Ayrıca, INGEV'in UNHCR Kurumlar Arası Koordinasyon birimi aracılığıyla geliştirdiği ve **Türkiye'deki sosyal uyum müdahalelerinin etkin tasarımı ve izlenmesi** konusunda uygulayıcılara yönelik pratik tavsiyeler içeren [sosyal uyum araç setinin](#) kullanılması da önemli olacaktır.
- Ortaklar, **mahalle bazlı girişimleri artırmaya** ve topluluklar için buluşma alanları yaratarak uzun vadeli çözümleri artırmaya teşvik edilmektedir. Ayrıca, ortakların çatışmasız iletişim gibi faaliyetler uygulamaları da önerilmektedir. Ayrıca, ortakların çatışmasız iletişim gibi faaliyetleri uygulamaları önerilmektedir. Ayrıca, ortaklar, sosyal uyumu destekleyici stratejileri, bakımverenleri (örneğin olumlu ebeveynlik ve erken çocukluk gelişimi), becerileri (örneğin çocuk ve ergenlerin güçlendirilmesi ve ruh sağlığı ve psikososyal destek) ve



Inter-Agency
Coordination
Türkiye

topluluk yapılarının güçlendirilmesini (örneğin topluluk komiteleri vb. aracılığıyla) hedefleyen programlamaya dahil etmeye teşvik edilmektedir.

- Ortaklar, sosyal uyum faaliyetlerini planlarken belediyeler, Gençlik ve Spor Bakanlığı ve Diyanet İşleri Başkanlığı gibi **çeşitli kamu kurumları ve yerel yönetimlerle etkileşimi** artırmaya da odaklanmalıdır. Ayrıca, sosyal uyum faaliyetleriyle ilgili bilgilendirme veya kısa faaliyetler yürütmek için Kuran kursları gibi halihazırda var olan bir araya getirici faaliyetlerden yararlanmak da etkili olabilir.

Koruma Hizmetlerine Erişim

- Ortaklar, [Sivil Toplum Vizyon Belgesi II. Eylem Planı \(2025 – 2027\)](#) gibi **temel ulusal stratejik çerçevelerle** ilişki kuracak şekilde programlama yapmalıdır.
- Kayıt, diğer sığınma prosedürleri ve ilgili hak ve hizmetlere erişim sağlamak amacıyla, koruma dışı ortaklarla işbirliği ve kurumlar arası yönlendirmeler yoluyla da dahil olmak üzere, **kayıt ve belgelendirme bekleyen kişilere erişimin** güçlendirilmesine yönelik devam eden bir ihtiyaç bulunmaktadır.
- Polis, aile üyeleri/akrabalar ve ulusal ve uluslararası STK'lar mültecilerin öncelikli destek mekanizmaları olarak tespit edilmiştir. Buna istinaden sektör ortakları, polisin koruma veya toplumsal kaygıları olan bireyler için en sık başvuru alan destek mekanizması olduğunu göz önünde bulundurarak, **polisle olan işbirliğini arttırmalıdır**. Ayrıca sektör ortakları, kendini koruma kapasitelerini harekete geçirmek için topluluk ağlarıyla (en önemli destek mekanizmaları arasında yer aldığı göz önünde bulundurularak) çalışmaya öncelik vermelidir.
- Ortaklar, ihtiyaçların topluluklar arasında değişiklik göstermesinden ötürü **farklı grupların özel ihtiyaçlarına hitap eden programlar** tasarlamaya teşvik edilmektedir. Örneğin, bakımveren ve hane içi sorumlulukları nedeniyle evlerinden çıkamayan kadınlar için çevrimiçi programlar geliştirmek veya farklı mülteci gruplarının (örneğin, Afganlar) dil bariyeri olmadan kendilerini daha etkili bir şekilde ifade etmelerine yardımcı olacak programlar oluşturmak bu kapsamda değerlendirilebilir.
- Sağlık hizmetlerine erişemeyen bireylerin sayısındaki artışla birlikte, ortakların bu zorlukları ele almak için **özelleştirilmiş yaklaşımlar** uygulamaları gerekmektedir. Savunuculuk faaliyetleri, sağlık hizmetlerine erişimin önündeki başlıca engellerden biri olan, kayıttan sonraki bir yıllık sürenin ardından sağlık sigortasının devre dışı bırakılması konusunda İGİM ile etkileşim içinde olmaya odaklanmalıdır. Ayrıca, sağlık hizmetlerine erişimin önündeki başlıca bariyerlerden olduğu göz önünde bulundurularak, **sağlık kontrolleri/ziyaretleri sırasında tercüman sağlanması ve randevuların alınmasında destek verilmesi gibi hedefe yönelik bilgilendirme ve destek** sağlanmalıdır.
- Topluluklarda **alkol ve madde kullanımındaki artış** göz önünde bulundurulduğunda, ortaklar bu alandaki kapasitelerini artırmalı ve **hedefe yönelik, uzun vadeli, sektörler arası programlar** (müdahalenin sağlık, ruh sağlığı ve psikososyal destek ve çocuk koruma/aile refahı desteği bileşenlerini de dikkate alarak) geliştirmelidir. Bu tür programlar geliştirilirken, ortaklar alkol ve madde kullandığı tespit edilen temel gruplar olmalarından



Inter-Agency
Coordination
Türkiye

ötürü öncelikle gençleri, erkekleri, ergenleri ve ve LGBTIQ+ bireyler gibi en hassas grupları hedef almalıdır. Desteklenebilecek müdahalelere örnek olarak, maruz kalma risklerini azaltmaya yönelik ergenlere yaşam becerileri geliştirme programları; bireylerin ilgili destek hizmetlerine zamanında erişebilmesi amacıyla erken tespit ve güvenli yönlendirme mekanizmaları; çocuklar için güvenli ve destekleyici ortamlar yaratmak amacıyla ebeveynlik uygulamalarının güçlendirilmesini hedefleyen ebeveynlik programları verilebilir.

- Ortakların, **mültecilerin halihazırda devam etmekte olan ulusal sistemlere ve hizmetlere dahil edilmesi için kamu hizmeti sağlayıcılarının** (örneğin sağlık hizmetleri, belediyeler, muhtarlar, hukuk hizmetleri, nüfus müdürlükleri, kadın sığınma evleri, sosyal hizmet merkezleri ve çocuk koruma hizmet sağlayıcıları dahil olmak üzere sosyal hizmet sunan merkezler) **kapasitelerini geliştirmek adına özelleşmiş yaklaşımlar ve müdahaleler** uygulamaları teşvik edilmektedir. Randevu alma zorluğu, operasyonel kapasite eksikliği, maddi zorluklar, hizmet sağlayıcıların tutumu ve sosyal normlar gibi durumların hizmetlere erişim ve hizmetlerden anlamlı şekilde yararlanma konusunda ciddi zorluklar arasında yer aldığı göz önünde bulundurularak, bu konularda destek sağlamak oldukça önemlidir.
- Tüm koruma programları, **koruma hizmetlerinin ulusal mevzuata göre uygulanmasını desteklemeyi** (ilgili ulusal hizmetlere yönlendirmeler dahil) hedeflemeli, gerekirse tamamlayıcı nitelikte olmalıdır. Fakat tasarım ve uygulamada ulusal mevzuatın yerine geçmeyi amaçlamamalıdır.
- Ortaklar, Türkiye'deki **en hassas ve görünmez gruplardan biri olan Dom/Abdallar** ve Roma grupları, (kadınlar, çocuklar, engelli ve yaşlı bireyler dahil olmak üzere) hak ve hizmetlere daha iyi erişim sağlamak amacıyla özel olarak hedeflenmelidir. Bu grup, sosyal güvenceye sınırlı erişim, eşit olmayan maaşlar, kısıtlı istihdam, kayıt dışı çalışma ile mevsimlik çalışmadan ötürü önemli risklerle karşı karşıyadır. Ayrıca, ayrımcılık yaşamaya yönelik endişeler ve haklar konusunda farkındalık eksikliği nedeniyle yetkili makamlarla etkileşime girme konusundaki isteksizlik, hizmetlere ve hukuki desteğe erişimde zorluklara neden olmaktadır. Dom/Abdal/Roma grupları için eğitimle ilgili zorluklar arasında düşük okuryazarlık oranları, ekonomik zorluklar nedeniyle okula devam etmeme oranının yüksek olması ve akranları ve öğretmenleri tarafından ayrımcılığa uğramaları yer almaktadır. Mevsimlik iş için sık sık yer değiştirilmesi de Türkiye'deki eğitim sistemine katılımlarını engellemektedir. Aşırı kalabalık yaşam koşulları da, özellikle çocuklar için, mahremiyet ve koruma risklerini artırmaktadır. Bu topluluklardaki kadınlar ve kız çocukları, çocuk yaşta, erken ve zorla evlilik ve resmi nikahın olmaması gibi risklerle de karşı karşıya kalmaktadır. Bu nedenle, bilgiye, istihdama, sosyal refaha, hukuki desteğe, eğitime, sağlık hizmetlerine ve diğer temel hizmetlere erişimlerini artırmak için özel müdahalelere ihtiyaç duyulmaktadır.

Hukuki Desteğe/Adli Yardıma Erişim

- Hukuki meselelerin karmaşıklaşması ve hukuki desteğe olan ihtiyacın artmasından ötürü, ortakların **hukuki destek sağlama kapasitelerini artırmaları ve adli yardıma erişimi sağlamak adına özelleşmiş yaklaşımlar benimsemeleri** teşvik edilmektedir. Kadınlar, İranlılar, LGBTIQ+ bireyler, Ege bölgesinde ve kentsel alanlarda ikamet eden bireyler, hukuki destek açısından önceliklendirilmelidir. **Ulusal ve uluslararası STK'lar hukuki**



Inter-Agency
Coordination
Türkiye

destek kapsamında halen birincil destek mekanizması olmaya devam etmektedir. Ek olarak, bireyler, sınır dışı edilme endişeleri ve kamu kurumlarına başvurma konusundaki isteksizlikleri nedeniyle genellikle bu kurumlardan destek alma eğiliminde oldukları için, ortakların bu alandaki kapasitelerini artırmaları teşvik edilmektedir.

Çocuk, Ergen ve Gençlerin Korunması & Eğitime Erişim

- Ortaklar, [2023-2028 Çocuk Hakları Strateji Belgesi ve Eylem Planı](#) gibi **temel ulusal stratejik çerçevelerle** ilişki kuracak şekilde programlama yapmalıdır.
- Ortaklar, başvurularında ortaya çıkan **çocuk koruma endişelerini ele almaya çalışmalı/özellikle hassas durumdaki çocuk/ergen gruplarını** hedeflemelidir. Bu gruplar arasında refakatsiz ve ayrı düşmüş çocuklar/hareket halindeki çocuklar, Göç İdaresi Başkanlığı'ndan kayıt ve belgelendirme bekleyen çocuklar ve aileleri, doğum belgesi olmayan çocuklar, engelli çocuklar ve onların bakım verenleri, sokakta çalışan/dilenen/çocuk işçiliğinin en kötü biçimlerinde yer alan çocuklar, suça karışan çocuklar (karışık akımların parçası olan ve madde kullanımı ve satışını içeren suçlarla ilişkilenenler dahil olmak üzere) ile suç mağduru ve tanıkları olan çocuklar; evlilik riski altındaki çocuklar/evli/ergenlik çağındaki hamile kız çocukları; LGBTQI+ çocuklar/ergenler ve ailelerinin yanı sıra ticari cinsel sömürüye maruz kalan çocuklar; şiddetli derecede travma, stres ve kaygı yaşayan çocuklar ve ergenler (özellikle çocuklara özel ruh sağlığı ve psikososyal destek/tedavi hizmetlerinin olmadığı/sınırlı olduğu bölgelerde); okul dışı çocuklar yer almaktadır.
- Ortaklar, **eğitime erişimi sağlamak** adına okul çağındaki çocuğu olan hanelerde, İGİM ve okula kayıt prosedürleri hakkında bilgi yaymalı ve farkındalık sağlamalıdır. Benzer şekilde, ortaklar erken tespit, bilgi paylaşımı ve operasyonel alanlarda mevcut Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü sosyal koruma, aile refahı ve çocuk koruma hizmetlerine güvenli yönlendirmeyi desteklemeli, gerektiğinde vaka yönetimi sürecinin parçası olan özel vaka yönetimi ve takibini sağlamalıdır.
- Akran zorbalığı, mülteci çocukların ve gençlerin eğitime erişiminde ve eğitim sistemi içinde kalmalarında önemli bir zorluk olup, okul dışında kalmalarının başlıca nedenlerinden biridir. Bu nedenle ortaklar yerel okullarla ve İl Millî Eğitim Müdürlükleriyle iş birliği ve ortak çalışma yoluyla ve özellikle Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları ve mülteci çocuklar ve gençler arasındaki akran ilişkilerini teşvik ederek **akran zorbalığını ele alan sürekli ve yapılandırılmış faaliyetlere** odaklanmalı ve ev sahibi ve mülteci topluluklardan ebeveynler/bakım verenleri dahil ederek destekleyici aile ve topluluk çevresini güçlendirmelidir².
- Çocuk işçiliği, mülteci çocuklar kapsamında kalıcı ve maruziyeti yaygın bir sorun olmaya devam etmektedir. Paydaşlar, **en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğine odaklanarak çocuk işçiliğini önleme, risk azaltma ve müdahale faaliyetlerinde özel uyruk ve bölge temelli yaklaşımlar benimsemeye** teşvik edilmektedir. Ortaklar, öncelikle kentsel alanlardaki Suriye ve Afganlara odaklanarak, çocuk işçiliğinin en kötü biçimlerinin tespit edildiği

² Daha fazla bilgi için Eğitim Sektörü Çalışma Grubu'nun [Eğitim Sektörü İhtiyaçlarına Genel Bakış \(Mayıs 2024\)](#) belgesine başvurabilirsiniz.



Inter-Agency
Coordination
Türkiye

bölgelere (İstanbul, Bursa gibi); çocukların mevsimlik/tarımsal işlerde çalıştığı yerlere; dilenme de dahil olmak üzere sokakta çalışılması konularına daha fazla odaklanmalıdır. Buna odaklanırken, mobil hizmet sunumu ve resmi hizmetlere sektörler arası yönlendirmelere erişim için mobil yaklaşımlara ağırlık verilmelidir. Çocuk işçiliği ile ilgili tüm programlar, hem merkezi hem de il/yerel düzeydeki yetkili makamlarla etkileşimi içermelidir.

- Çocuk Koruma ortakları, Çocuk İşçiliği Teknik Çalışma Grubu ile işbirliği içinde, Çocuk Koruma alt sektörünün ilgili bakanlıklar ve kamu kurumları ile yürüttüğü savunuculuk çalışmalarını da destekleyerek, **diğer çocuk işçiliği türlerinde** çalışan çocuklar hakkında ayrıştırılmış bilgi toplamaya ve muhafaza etmeye teşvik edilmektedir.
- **Çocuk yaşta erken ve zorla evliliğe cevaben** önleyici ve ihtiyaca özel programlama ve müdahaleler uygulanmalıdır. Bir topluluktaki tüm çocukları veya zararlı sonuçlar açısından yüksek risk altında olduğu belirlenen belirli çocuk gruplarını hedef alan bir önleme yaklaşımı, bölgenin ihtiyaçlarına göre uyarlanabilir. Temel önleme faaliyetleri ve müdahaleleri, hukuki farkındalık oturumları, ebeveynlik girişimleri, hane ekonomisinin güçlendirilmesi, ergenler için yaşam becerileri eğitimleri ve çocuk yaşta evlilik vakalarına yönelik bireyselleştirilmiş müdahaleleri içermelidir. Risk azaltma, önleme ve müdahale faaliyetleri öncelikle kentsel alanlarda ikamet eden bireyleri, Afganları ve Suriyelileri hedeflemelidir.
- Ortakların, daha iyi bir uyum süreci için, özellikle katılımı engel teşkil eden maddi zorlukların üstesinden gelinmesi ve çocuk yaşta, erken ve zorla evliliklerin önlenmesi gibi koruma faaliyetlerini desteklemek adına, **yüksek öğrenime erişimi** iyileştiren faaliyetlere odaklanmaları teşvik edilmektedir.
- Ortaklar, değerlendirmeleri ve koruma ihtiyaçlarının belirlenmesini, vaka yönetimini (sahadaki kısıtlı kaynaklar ve çok büyük ihtiyaçlar göz önünde bulundurulduğunda, orta ve yüksek riskli vakalara odaklı olarak), yönlendirmeleri ve hizmet alımını destekleyerek, **mülteci/göçmen çocuklar ve ailelerinden oluşan en hassas/geride bırakılmış nüfus gruplarını hedef alan** (örneğin deprem sonucu kayıt dışı yerleşimlerde, göçebe ailelerin çocukları/kırsal-tarımsal alanlarda yaşayanlar gibi), mobil sosyal çocuk koruma hizmetlerinin genişletilmesini desteklemelidir.
- Ortaklar deprem sonrası toparlanma çabalarından kaynaklanan uzun süreli ve yoğun ihtiyaçları göz önünde bulundurarak, **tek seferlik oturumlar yerine yapılandırılmış, sürekli ve uzmanlaşmış ruh sağlığı ve psikososyal destek programlarının ve hizmetlerinin uygulanmasını** (özellikle özellikle Kurumlar Arası Daimi Komite'nin Ruh Sağlığı ve Psikososyal Destek (RSPSD) Piramidi'nin Seviye 2'den Seviye 3 ve Seviye 4 yapılandırılmış hizmetlerine geçişini göz önünde bulundurarak) desteklemelidir. Bunu sağlarken travma/öfkeyönetimi/bağımlılıklara yönelik ergen kız ve erkek çocuklarına sağlanan yapılandırılmış, devamlı ve uzmanlaşmış danışmanlıklara özel olarak odaklanılmalıdır. Ayrıca, bakımverenlere yönelik yapılandırılmış, devamlı ve uzmanlaşmış ebeveynlik/ruh sağlığı ve psikososyal destek tamamlayıcı destek hizmetlerine de özel olarak odaklanılmalıdır. Kuruluşlar, RSPSD hizmetlerinin farklı seviyelerinde insan kaynakları kapasitesine odaklanmalı ve ön saflarda çalışan RSPSD personeli için sürekli kapasite geliştirme/denetim ve personel refahı desteğini sağlamalıdır (özellikle hem Seviye



Inter-Agency
Coordination
Türkiye

3 odaklı uzmanlaşmamış hem de Seviye 4 uzmanlaşmış hizmetler sunan RSPSD personeline yönelik olarak).

- Ortakların genel çocuk koruma faaliyetleri yalnızca müdahale odaklı değil, **önlem odaklı bir bakış açısı**³ da benimsemelidir. Özellikle risk altındaki çocukların bulunduğu haneler için, topluluk temelli çocuk koruma platformları aracılığıyla mültecilerin kendi ağlarındaki ebeveynlik ve bakım verme kapasitelerinin desteklenmesi amaçlanmalıdır. Programlar çocukların, ergenlerin ve bakım verenlerin kendilerini koruma ve dayanıklılığı artırma yönünde güçlendirilmesini desteklemeli, dış erişim ve desteğe bağımlılığı sınırlamalı, daha ziyade benimsemeyi ve ortak hesap verebilirliği teşvik etmelidir. Ortaklar, başarılı ergen/genç seferberliği/katılım modellerini (mentorluk, rol modelliği, liderlik ve gönüllülük programları vb. ile alakalı olanlar dahil olmak üzere) desteklemelidir.
- Çocuk koruma konularının yapısal olarak karmaşık doğası nedeniyle, çocuk koruma programları, **diğer sektörler arası hizmet bileşenleriyle alakalı bağlantılara** odaklanmalıdır. Bu bağlantılar hane halkının ekonomik olarak güçlendirilmesi, eğitim, beceriler ve istihdam, ergen sağlığı ve ruh sağlığı ve psikososyal destek dahil olmak üzere sağlık, toplumsal cinsiyet ve TCDŞ programlaması, sosyal norm değişimi, hukuki hizmetlere ve adalete erişim vb. olabilir.
- Çocuk Koruma programları, mülteci çocukların ve ailelerinin sürekli olarak ulusal çocuk koruma sistemine dahil edilmesi ve mümkün olduğu ölçüde ulusal hizmetlerin desteklenmesi /entegre edilme stratejilerinin teşvik edilmesi amacıyla ulusal çocuk koruma sistemlerinin tamamlayıcılığına ve desteğine odaklanmalıdır. Ülkedeki finansal desteğin azaltılması bağlamında müdahalenin sahiplenilmesini, hizmet geçişini ve sürdürülebilirliği sağlamak adına STK'lar/yasal hizmetler/yerel yönetimler arasında ortaklıklara/hizmet tamamlayıcılarına yatırım yapılması tavsiye edilmektedir.

Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet

- Ortaklar, [Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele IV. Ulusal Eylem Planı \(2021-2025\)](#) gibi **temel ulusal stratejik çerçevelerle** ilişki kuracak şekilde programlama yapmalıdır.
- **Engelli kadın ve kız çocuklarına ilişkin cinsiyet ve yaşa göre ayrıştırılmış veri eksikliği** göz önünde bulundurulduğunda, **ortakların bu tür verileri toplamak ve paylaşmak için özel yaklaşımlar** benimsemeleri önerilmektedir.
- Kadınlar, kız çocukları, LGBTI+, risk altındaki yaşlı bireyler, engelli bireyler ve diğer en hassas durumdaki bireyler gibi grupların karşılaştığı **çoklu ve örtüşen ayrımcılık türlerini ele alan kesişimsel yaklaşımların programlamaya dahil edilmesi** önerilmektedir.
- TCDŞ maruz kalanlar arasında, özellikle de kayıt ve belgelendirme bekleyen bireyler için adli yardım talebi arttığı göz önünde bulundurularak, ortakların **adli yardım sağlama kapasitelerini genişletmek için özel yaklaşımlar geliştirmeleri** önerilmektedir.
- Ortakların, engelli bireyler, risk altındaki yaşlı bireyler, kadınlar ve kız çocukları, LGBTI+ bireyler ve TCDŞ'ye maruz kalan bireylerin **özel ihtiyaçlarını ele alan kesişimsel bir**

³ [İnsani Yardım Faaliyetlerinde Çocuk Korumaya İlişkin Temel Önlem Çerçevesi](#) ve [INSPIRE: Çocuklara yönelik şiddeti sona erdirmek için yedi strateji](#) belgelerine bakınız.



Inter-Agency
Coordination
Türkiye

yaklaşım, bu grupları acil durum hazırlık çalışmalarına dahil etmeleri teşvik edilmektedir.

- Programlama, **TCDŞ'ye maruz kalan bireylerin hayat kurtaran hizmetlere erişebilmeleri için belgelendirmeye erişim konusundaki bariyerlere ilişkin riskleri azaltmayı** hedeflemelidir.
- Ortaklar, farkındalık yaratma, toplulukları hedef alan kampanyalar düzenleme ve erkekler ile oğlan çocuklarıyla çalışma gibi **sosyal dönüşüm ve sosyal norm değişikliği** konularda harekete geçmeye teşvik edilmektedir.
- Programlama sırasında ortaklar, **kolluk birimlerinin TCDŞ konusunda kapasite geliştirmesine** odaklanmalıdır.
- Programlama, önümüzdeki dönemde **TCDŞ'ye maruz kalan bireylerin konteyner alanlardan taşınmalarının ardından güvenli barınma koşullarına erişimi için nakit temelli müdahaleleri** göz önünde bulundurmalıdır.
- Hizmet sunumunun önündeki engelleri ele almak ve hizmet erişimini iyileştirmek ve TCDŞ risk azaltmayı anaakımlaştırmak için, **TCDŞ ve TCDŞ dışı aktörlerle iş birliğinin geliştirilmesi** önerilmektedir.

Koruma Dışı Aktörlerle İşbirliği

- Sektör ortakları, sürdürülebilir ve öngörülebilir geçim fırsatlarının ve tamamlayıcı sosyal yardımın belirlenmesinde bireylerin/hanelerin desteklenmesi de dahil olmak üzere **geçim kaynakları faaliyetlerine yönlendirme sağlamaya** teşvik edilmektedir. Mümkün olduğunda, yönlendirmelerde, sorumlusu kadın olan hanelere, İranlılara, Ege bölgesinde ve kentsel alanlarda ikamet eden bireylere, temel ihtiyaçlarını tam olarak karşılayamayan gruplar arasında oldukları için öncelik verilmelidir. Aynı şekilde, depremden etkilenen bölgelerde faaliyet gösteren Barınma ve Su, Sanitasyon ve Hijyen sektör ortakları için de bu durum geçerli olmalıdır.
- Birçok kişinin kayıt dışı, kısa süreli veya düzensiz işlerde çalıştığı göz önünde bulundurularak, ortaklar, koruma riskinin önlenmesine yardımcı olmak amacıyla, ekonomik güçlendirme, temel ihtiyaçlar, geçim kaynakları ve özel sektörle etkileşime odaklanan faaliyetler de dahil olmak üzere, **uzun vadeli ve sürdürülebilir sektörler arası müdahalelere** öncelik vermelidir.
- Ortaklar, artan sosyal yardım ihtiyaçlarına istinaden **nakit programlamasına** odaklanan müdahaleler uygulamaya ve bu müdahalelerin sürdürülebilirliğini ulusal sosyal koruma sistemini destekleyecek bir bakış açısıyla sağlamaya teşvik edilmektedir. Ayrıca, sektör ortaklarının, **nakit desteği ile koruma çıktıları arasındaki bağlantıları dikkate** alarak, bu alanda sürdürülebilir fon sağlanması için **fon sağlayıcı kuruluşlar nezdindeki savunuculuk çabalarını** güçlendirmeleri tavsiye edilmektedir.